

Kent u het Kuifje in Tibet gevoel? Dat overheerste vorige maand bij mijn bezoek aan China. Jan Japenga van Alterra was mijn reisgenoot. Op uitnodiging van de Chinese overheid hebben we in totaal negen lezingen gehouden over bodemverontreiniging. En vele discussies gevoerd. Jan nam vooral de research in Nederland voor zijn rekening. Ik vertelde over het beleid in Europa, Nederland en de Kempen. Onze toehoorders waren medewerkers van wetenschappelijke en landbouwkundige instituten en studenten. Wat de saneringstechnieken betreft ging de interesse vooral uit naar extensieve methodes als fyto-remediatie. Verder was men sterk geïnteresseerd in modellen als C-soil en Risico's, Milieuverdiensten en Kosten.

Wij verbleven in de welvarende zone tussen Shanghai, Zuzhou, Nanjing en Hangzhou. De ene na de andere wolkenkrabber verrijst daar. Er worden metro's aangelegd. Maar geen woord over bouwen op schone of verontreinigde grond. Geen woord over een Bouwstoffenbesluit. En toch is bodemverontreiniging 'hot'.

Het onderwerp bodemverontreiniging wordt in China niet vanuit de stedelijke omgeving, maar vanuit het landelijke gebied opgepakt. De landbouw in China produceert meer dan voldoende rijst. De overheid stimuleert het verbouwen van andere, duurere gewassen. Daarbij is men zich terdege bewust van het gevaar van verontreinigde gewassen geteeld op dito grond. Je kunt vier kwaliteiten voedsel kopen. Bij het verbouwen van *organic food* mogen geen kunstmest en bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. Bij het verbouwen van *green food* in kassen gebruikt men zelfs grond uit natuurgebieden! Deze twee kwaliteiten voedsel verkoopt men aan het buitenland (vooral Japan) en aan een kleine elite in China, die zich bewust is van milieuverontreiniging. De overige kwaliteiten noemt men *hazard free food* en *fear free food*.

Per county opereren *Local Soil and Fertilizer Stations*. Zij helpen de boeren met het behalen van een certificaat voor het produceren van *organic food* en *green food*. De boeren moeten betalen voor analyses van grond en gewas, de adviezen zijn gratis.

We hebben ons het Chinese eten goed laten smaken. Op tafels met een draaibaar middenstuk kwamen vele lekkere gerechten langs. Ik heb daarbij geen moment aan kunstmest of bestrijdingsmiddelen gedacht. Jan wist goed raad met de eetstokjes. Ik bakte daar nauwelijks iets van. Een enkele keer bracht men mij zelfs spontaan mes en vork.

De Chinese overheid wil ons een volgende keer een aantal verontreinigde plekken laten zien. En van gedachten wisselen over mogelijke oplossingen. Men overweegt ook Nederlandse bedrijven uit te nodigen om zichzelf te presenteren. Daarbij moet vooral aan het overdragen van kennis worden gedacht.

Dat wordt dus oefenen net de eetstokjes. Oefent u vast mee?